

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Prameny práva

Jde o **formy práva**, v nichž je právo obsaženo. Obecně rozlišujeme:

- **zákony** (normativní akty, psané právo),
- **právní obyčeje**,
- **soudní precedenty**,
- **normativní smlouvy**.

Z tohoto pohledu rozlišujeme právo na **psané** (zákony, normativní smlouvy) a **nepsané** (obyčeje). Avšak v každé vyvinutější právní kultuře (včetně feudální) je rovněž obyčejové právo psané. Významný rozdíl spočívá v tom, že nejde oficiální texty, ale o soukromé sepsání (sbírky) obyčejů, která byla pořízena právními vědci.

Úkol č. 1:

Uveďte příklady nepsaného práva.

V závislosti na společenském systému rozlišujeme typy právní kultury neboli **právní systémy**. V soudobých právních systémech rozlišujeme **kontinentální evropský typ** a **anglosaský typ Common Law**. Kontinentální evropské právní systémy považují za hlavní pramen (formu) práva zákon (psané právo), kdežto v anglosaském systému (VB, USA) převažují soudní precedenty a právní obyčeje. Kontinentální systém byl více ovlivněn římskoprávním systémem než systém anglosaský.

Dalším soudobým typem právní kultury jsou různá tradiční náboženská práva v islámských a rozvojových zemích, která se však často prolínají s prvky evropských právních kultur.

1. **Zákony** jsou akty nejvyššího orgánu státní moci, jsou výrazem její svrchovanosti. Jejich prostřednictvím se stanovují závazná pravidla chování pro občany, organizace, státní orgány.

Úkol č. 2:

Uveďte příklad zákonů z různých oblastí života, bez kterých byste si život ve společnosti nedokázali představit.

2. **Právní obyčej** je pramenem práva, jestliže se dlouhotrvajícím a masovým uskutečňováním nějakého chování na určitém území jeho obsah tolik zkonkretizoval, že z něj jako z daného a závazného vycházejí všechny subjekty (občané, organizace atd.), ale i státní orgány, které je uplatňují a zajišťují jejich vynucení v případě jejich porušování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. **Soudní precedens** je pramenem práva, jestliže soud svým rozhodnutím řeší případ dosud neupravený právními normami. Závazný je v tom smyslu, že veškerá další rozhodování v případech stejného druhu jsou vázána tímto vzorem prvního rozhodnutí v konkrétní právní věci. Zde má nejdůležitější úlohu rozhodování soudů, zejména soudů nejvyšších.

Úkol č. 3:

Zamyslete se nad funkcí soudních precedentů a posuďte výhody i nevýhody tohoto pramene práva.

Výhody: _____

Nevýhody: _____

4. **Normativní smlouva** je smlouva, jejíž ustanovení jsou obecná a upravují celou skupinu právních vztahů stejného druhu a neurčitého počtu (např. kolektivní smlouvy mezi zaměstnavateli a odbory, které obsahují ustanovení o pracovních a mzdových podmínkách – ta jsou právně závazná a vychází se z nich při uzavírání individuálních pracovních smluv mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem).

Pramenem práva v ČR je výlučně zákon a jen výjimečně normativní smlouvy. Obyčej zásadně není pramenem našeho práva, výjimečně lze k němu přihlídnout tam, kde zákon odkazuje na posouzení určité věci „podle dobrých mravů“, „ve veřejném zájmu, z důležitých příčin“ apod. Obyčej jako pramen práva se uplatňuje v některých rozvojových zemích. Ani soudní precedens není v ČR pramenem práva (je nám historicky cizí – pramenem práva je v anglosaském systému).

Normativní smlouvy jsou jedním z hlavních pramenů mezinárodního práva. **Mezinárodní smlouvy** samy o sobě pramenem našeho práva nejsou. Aby nabyly platnosti ve vnitrozemském právu, musí být do něho transformovány prostřednictvím normativního aktu, který již pramenem práva je.

Zdroje

ŠÍMA, A., SUK, M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: CH. H. BECK, 2010. ISBN-10: 80-7179-500-3.